

plan na dziś:znaki – oznaki
syntaktyka, semantyka, pragmatyka
funkcje wyrażen językowych
użycie i wymienienie; język przedmiotowy i metajęzyk

1. Rozstrzygnij, czy w poniższych przykładach mamy do czynienia ze znakami, czy z oznakami:
  - (a) Dym unosi się nad drzew w lesie i wiesz, że należy w związku z tym szybko zawiadomić Straż Pożarną.
  - (b) Stefan nosi supeł na chusteczce, żeby nie zapomnieć o kupieniu mleka.
  - (c) Uczulona na truskawki Anna po ich zjedzeniu cała obsypuje się czerwoną wysypką.
2. Podaj przykład sytuacji, w której podniesienie ręki będzie (a) znakiem, (b) oznaką czegoś.
3. Które z poniższych zagadnień należą do syntaktyki, semantyki, a które do pragmatyki odpowiednich języków?
  - (a) definicja poprawnie zbudowanej formuły pewnego języka formalnego
  - (b) definicja języka, określenie funkcji wyrażen językowych
  - (c) odróżnienie znaczenia etymologicznego i realnego
  - (d) rozumienie wyrażen ironicznych
  - (e) reguły gramatyczne języka niemieckiego
  - (f) antonimia
4. Rozstrzygnij, jakie są funkcje wskazanych wyrażen w poniższych kontekstach:
  - (a) Jedna pani z drugą panią jadą pociągiem. Nagle jedna pani kicha. Druga mówi: *Na zdrowie!*
  - (b) Sędzia (w trakcie rozprawy): *Ogłaszam wyrok w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.*
  - (c) *A jak zobaczysz długi tunel, to nie idź w stronę światła!* (Osioł do Shreka)
  - (d) *Życie jest dziwne, eh.* (Artur Andrus w piosence „Życie jest dziwne”)
  - (e) *Brzdęśniało już; ślimonne prztowie
Wyrło i warło się w gulbieży;
Zmimszate ćwiły borogowie
I rcie grdypały z mrzerzy.*
(Dziaberliada (Jaberwocky), L.Carrol w tłum. S.Barańczaka)
  - (f) Adam Weinsberg, *Językoznawstwo ogólne*: „Praindoeuropejczycy mieli w swoim języku czasowniki o znaczeniu «orać», «siać» i «mleć» (...)”.
  - (g) Dzieci, bawiące się na podwórku: *Ene, due, rike fake, torba, borba ósmes smake; deus, deus kosmateus i morele baks.*
  - (h) Tukidydes, *Wojna peloponeska*: „Katanejczycy, odbywszy zgromadzenie, nie zgodzili się na wpuszczenie wojska ateńskiego (...)”.
  - (i) *Zakaz wstępu. Budynek grozi zawaleniem.* (na tabliczce wiszącej na rozpadającym się budynku)

5. Rozstrzygnij w każdym z następujących przypadków, czy zdanie „Zamknij drzwi” zostało użyte, czy wymienione:

- (a) „Zamknij drzwi” bywa używane jako prośba lub rozkaz.
- (b) Zamknij drzwi.
- (c) Nie wiem, co masz na myśli, mówiąc „Zamknij drzwi”.

6. Które słowa w podanych niżej zdaniach są użyte, a które wymienione?

- (a) „Słowo motyl nie jest motylem. Słowo to jedno, a motyl to co innego. Jeśli pomylisz te dwie rzeczy, ludzie będą mieli prawo się z ciebie śmiać. Nie rób ze słowa czegoś, czym ono nie jest.” (Leonard Cohen, *Jak mówić poezję*).
- (b) — *Jak sobie Pan radzi z matołami?*
— *W jakim sensie „matołami”?*
— *No, spotkał Pan przecież w swoim życiu mnóstwo matolów. Takich, do których mówi się jasne i zrozumiałe rzeczy, a oni nic z tego nie rozumieją.*

(Marcin Świetlicki, „Jedenaście”)

7. Podaj przykład (1) znaku, który ma powszechnie ustalone znaczenie międzynarodowe, (2) znaku, który ma znaczenie przyjęte tylko w społeczeństwie polskim, oraz takiego (3) znaku, którego znaczenie ustalone jest w małej grupie osób.

8. Wskaż niewątpliwe zdania w sensie logicznym. W pozostałych przypadkach wskaż funkcje danej wypowiedzi, względnie przedstaw problemy, jakie napotykasz przy jej zinterpretowaniu.

- (a) Pierwsze prawa logiki sformułowali starożytni Grecy.
- (b) Nie tylko A są B.
- (c) Idź do domu!
- (d) $23 = 9$.
- (e) Lepiej nie zadawać się z mieszkańcami tego bloku, którzy nie mają grosza przy duszy.
- (f) Masz zapalniczkę?
- (g) Żadna elegancka kobieta nie nosi w tym sezonie krótkiej spódniczki ani psychodelicznej biżuterii.